

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย เพื่อศึกษาทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย

ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 5,692,284 คน ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Quota Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ S.D. t-test, f-test โดยผลการวิจัยสามารถสรุปออกเป็นส่วนต่างๆ ตามประเด็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญ

ผลการวิจัยโดยวิธีการเชิงปริมาณ (วิจัยเชิงเอกสาร)

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยโคมลอย ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ซึ่งมุ่งหมายป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการจุดและปล่อยโคมลอย โคมลควัน หรือวัตถุอื่นในทำนองเดียวกันอย่างจริงจัง รวมถึงมีการประกาศใช้ ประกาศเทศบาลนครเชียงใหม่ เรื่อง “ขอให้ระมัดระวังในการปล่อยโคมลควัน/โคมลลอย (โคมลไฟ) และการเล่นจุดดอกไม้เพลิง” สำหรับช่วงงานประเพณียี่เป็งเชียงใหม่ระหว่างวันที่ 12-15 พฤศจิกายน 2559 ออกโดยนายกเทศมนตรีเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2559 เป็นไปในลักษณะของการขอความร่วมมือจากพี่น้องประชาชน (ทั้งตอนต้นและตอนท้ายของประกาศฯ) ขอให้เพิ่มความระมัดระวัง ขอให้ปฏิบัติตามคำแนะนำ ไปจนถึงขอให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของการจุดและปล่อยโคมลควัน/โคมลลอยดังที่ระบุไว้ในประกาศจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งบัญญัติข้อห้ามไว้อย่างเข้มงวดและมีโทษจำคุกและปรับทางอาญา รวมถึงความรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาของผู้ก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าในกรณีใดๆ ระหว่างสองทางนี้ก่อให้เกิดผลที่ต่างกันจากการบังคับใช้กฎเกณฑ์และเงื่อนไขกฎหมายในฉบับหลังนั้นเพียงแต่ขอความร่วมมือจากประชาชน ทำให้คาดการณ์ได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจ ไม่เกรงกลัวกฎเกณฑ์ มาตรการเพื่อความปลอดภัยต่างๆ และบทลงโทษ ผลที่ตามมาคือไม่ได้ส่งผลในเชิงพฤติกรรมของประชาชน ไม่ได้เป็นลดความเสี่ยงจากอันตราย ตลอดจนตัวเลขการเกิดเหตุการณ์โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลแม้ว่าจะมีการณรงค์ประชาสัมพันธ์โดยหลายภาคส่วนในเชิงรุกเกี่ยวกับการกำหนดให้ใช้โคมลลอยตามมาตรฐานให้ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนทราบ รับรู้จนเกิดความตระหนัก ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายจากอ็อกซีไนด์และมีความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุร้ายแรงและผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สาธารณูปโภค อากาศยาน ระบบการเดินอากาศ ฯลฯ จากการปล่อยโคมลฯ รวมถึงมาตรการด้านความปลอดภัย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ในต่างประเทศก็มีปัญหาและผลกระทบจากการปล่อยโคมลอยมากเช่นกัน กฎหมายในหลายประเทศมีแนวโน้มเข้ามาแทรกแซง ควบคุมดูแลเกี่ยวกับโคมลอยมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมีระดับการกำหนดข้อห้าม ตั้งแต่การห้ามมิให้ใช้หรือปล่อยโคมลอย ห้ามมิให้มีการขาย ห้ามมิให้มีการผลิต ขาย นำเข้า หรือจัดจำหน่าย โดยมีการกำหนดนโยบาย แนวทาง และมาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงอันตราย หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัยคล้ายคลึงกับประเทศไทย เช่น สหราชอาณาจักร ทรัสต์ส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกา หลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย คอสตาริกา มีวิธีการที่น่าสนใจในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจให้แก่สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลากหลายช่องทางสื่อสารทางเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์สื่อวิทยุ กิจกรรมเพื่อการพูดคุย ฯลฯ โดยผู้วิจัยเห็นว่าทัศนคติและการรับรู้สัมพันธ์กับการปฏิบัติสืบทอดกันมาตามวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม ความเคยชินจากการใช้เหตุผลของสิทธิเสรีภาพ การเฉลิมฉลอง ความรื่นเริงบันเทิง ความพึงพอใจส่วนบุคคลและของกลุ่มบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ในภาพรวมทั้งที่ปรากฏในหลายประเทศและประเทศไทยยังมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและเพิ่มการรับรู้ ความเข้าใจต่ออันตราย ผลกระทบ นโยบาย มาตรการ กฎหมาย ซึ่งทุกภาคส่วนพึงต้องใช้วิธีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ที่มีประสิทธิภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่องต่อไป

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 และเพศชายมีจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 ตามลำดับ
2. อายุของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 รองลงมาคือมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ
3. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และน้อยที่สุดคือมีการศึกษาระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ตามลำดับ
4. อาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักเรียน นักศึกษา จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 อาชีพรับราชการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 และน้อยที่สุดประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ
5. ประสบการณ์ในการปล่อยโคมลอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การในการปล่อยโคม จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 และไม่เคยมีประสบการณ์การในการปล่อยโคม จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 ตามลำดับ

6. จำนวนครั้งที่ปล่อยโคมลอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยปล่อยโคมลอยมากกว่า 1 ครั้ง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.75 รองลงมาคือเคยปล่อยโคมลอยจำนวน 1 ครั้ง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 และน้อยที่สุดคือไม่ระบุ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ตามลำดับ

7. สถานที่ปล่อยโคมลอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปล่อยโคมลอยที่กรุงเทพฯ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25 รองลงมาคือปล่อยโคมลอยในสถานที่อื่นๆ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 ปล่อยโคมลอยที่เชียงใหม่ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และน้อยที่สุดคือไม่ระบุสถานที่ปล่อยโคมลอย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ พบว่ากฎหมายควรกำหนดให้ต้องประสานกับท่าอากาศยานก่อนทำการปล่อยโคมล ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.85) กฎหมายควรกำหนดให้มีการแจ้งเตือนประชาชนในการปล่อยโคมลอย ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.80) กฎหมายควรบัญญัติกฎหมายควบคุมการปล่อยโคมลอยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.82) กฎหมายควรกำหนดหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.84) กฎหมายควรกำหนดขอบเขตพื้นที่ในการปล่อยโคมลอย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.89) กฎหมายควรกำหนดการควบคุมวัสดุที่ใช้ในการผลิตแก๊ส ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.84) กฎหมายควรกำหนดระยะเวลาในการปล่อยโคมลอยที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.82) กฎหมายควรกำหนดขนาดของโคมลอย ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.90) กฎหมายควรกำหนดวัสดุของโคมลอย ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.93) กฎหมายควรกำหนดโทษในการปล่อยโคมลอยกรณีทำอันตรายต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.85) กฎหมายควรกำหนดความสูงของโคมลอย ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.87) กฎหมายควรกำหนดให้ปล่อยโคมลอยในเวลากลางวันเท่านั้น ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.92) กฎหมายควรกำหนดน้ำหนักของโคมลอย ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.91) และกฎหมายเกี่ยวกับโคมลอยของประเทศไทยมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันแล้ว ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.94) มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ส่วนการปล่อยโคมลอยอาจเป็นการทำผิดกฎหมาย ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.82) มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการรับรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ พบว่า กฎหมายกำหนดวัสดุของโคมลในการปล่อยโคมลต้องทำจากวัสดุธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.92) กฎหมายกำหนดให้แจ้งวันเวลาสถานที่ และจำนวนโคมลที่ปล่อยให้ทราบล่วงหน้า ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.94) กฎหมายกำหนดเวลาในการปล่อยโคมลจะต้องทำหลังจากเวลา 21.00 น. ในช่วงเทศกาลลอยกระทง ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.93) กฎหมายกำหนดต้องประสานกับท่าอากาศยาน ก่อนทำการปล่อยโคมลอยอย่างน้อย 7 วัน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.98) กฎหมายกำหนดกรณีปล่อยโคมลจนไปเกิดเพลิงไหม้มีความผิดตามกฎหมายอาญา มาตรา 220 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 14,000 บาท ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.99) กฎหมายกำหนดขนาดของโคมลอยต้องมีปริมาตรไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.90) และกฎหมายกำหนดโทษการปล่อยโคมลโดยผิดกฎหมายให้มีโทษทั้งจำคุกและปรับ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.98) มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก ส่วนกฎหมายกำหนดโคมลอยต้องมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 90 เซนติเมตร ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.92) กฎหมายกำหนดโคมลอยความสูงต้องไม่เกิน 140 เซนติเมตร ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.99) และการปล่อยโคมลอยมี

มาตรการควบคุมตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85) มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ควรปล่อยโคลมลอยเฉพาะเทศกาล
2. ควรมีพื้นที่ปล่อยโคลมและต้องมีขนาดโคลมที่พอเหมาะกับสภาวะพื้นที่ที่จะปล่อยโคลม
3. ควรปล่อยโคลมให้ห่างจากเขตชุมชน
4. ควรปล่อยโคลมในพื้นที่ที่เหมาะสม

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย

1. จำแนกตามเพศ ระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ($t = -0.85$, $p = 0.395$) และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ($t = -0.18$, $p = 0.857$)

2. จำแนกตามประสบการณ์การปล่อยโคลม ระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อยโคลมลอยกับไม่เคยปล่อยโคลมลอยไม่แตกต่างกัน ($t = -2.54$, $p = 0.008$) และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อยโคลมลอยกับไม่เคยปล่อยโคลมลอยไม่แตกต่างกัน ($t = -0.28$, $p = 0.779$)

3. จำแนกตามจำนวนครั้งที่ปล่อยโคลมลอย ระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อย 1 ครั้ง กับเคยปล่อยมากกว่า 1 ครั้งไม่แตกต่างกัน ($t = -0.52$, $p = 0.601$) และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อย 1 ครั้ง กับเคยปล่อยมากกว่า 1 ครั้งไม่แตกต่างกัน ($t = -1.63$, $p = 0.104$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย

1. ผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุที่ต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการทดสอบความแตกต่างแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับปริญญาตรี มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย ไม่แตกต่างกัน

6. ผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม อาชีพที่ต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม อาชีพที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย มีดังนี้

ผลการวิจัยทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย พบว่าทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ได้ให้ความหมายว่าทัศนคติ หมายถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler. (1997) ได้ให้คำจำกัดความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง การประเมินความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจของบุคคลความรู้สึกด้านอารมณ์ และแนวโน้มการปฏิบัติที่มีผลต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติ เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก และความเชื่อ หรือการรับรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบ ในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้น โดยทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมของแต่ละคน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติพงษ์ ภูพัฒน์วิบูลย์ (2550) ศึกษาเรื่องทัศนคติและความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาต่อ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีผล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก

ส่วนการรับรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสันติชัย ฉ่ำจิตรชื่น (2550) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ (Perception) คือ ขบวนการที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการเลือกสิ่งเร้า (Selection) การประมวลสิ่งเร้า (Organization) และการแปลผลตีความสิ่งเร้า (Interpretation) ซึ่งการรับรู้ของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง และปัจจัยที่สำคัญ คือ ความสนใจต่อสิ่งเร้าซึ่งมีผลต่อการเลือกรับรู้ นอกจากนี้การจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น อวัยวะรับสัมผัส และประสบการณ์ที่ผ่านมา และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาริน เจริญศิลป์ (2552) ศึกษาเรื่องการรับรู้กฎหมายและบทบาทของกฎหมายในการดำรงชีวิตของคนพิการ ถึงแม้จะมีกฎหมายบัญญัติให้สิทธิด้านต่างๆ มากมายแก่คนพิการและคนพิการมีการรับรู้สิทธิตามกฎหมายของ

ตนเองอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง เพราะเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของคนพิการที่ควรจะมี แต่การปล่อยโคมลอยเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอยเท่านั้น

ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของกมลวัฒน์ ยะสารวรรณ (2547) กล่าวว่าสิ่งที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์เดิม สถานการณ์ ความต้องการและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล โดยแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ ประสบการณ์เดิม ส่วนของปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำแนะนำ คำสั่งสอน โดยการรับรู้ถือว่าเป็นกระบวนการแปลความหมายจากการสัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับ Kennedy (1980: 23) อธิบายว่า “การรับรู้” (consciousness) เป็นการรับรู้ของจิตใจ การจินตนาการต่อสิ่งที่อยู่รอบตัว การอธิบายตัวเอง อารมณ์ เป้าหมาย และให้คุณค่าต่อสิ่งต่างๆ และยังให้ความหมาย “การรับรู้กฎหมาย” (legal consciousness) ไว้ว่าเป็น การตระหนักรู้เกี่ยวกับกฎหมาย รูปแบบ และลักษณะของกฎหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยกฎเกณฑ์ ข้อโต้แย้ง และทฤษฎีต่างๆ รวมถึงกระบวนการทางกฎหมาย และสอดคล้องกับ Silbey (2005: 323) อธิบาย “การรับรู้กฎหมาย” ไว้ว่า “เป็นแนวความคิดทางทฤษฎีและการวิจัยเชิงประจักษ์ ที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายกับสังคมและแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้กฎหมาย ในสถานะที่มีความขัดแย้งกันระหว่างบทบัญญัติลายลักษณ์อักษรและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ โดยที่การรับรู้เป็นสิ่งที่ถูกผลักดันออกมาจากจิตใจของแต่ละบุคคล ผ่านกระบวนการต่อสู้ การถกเถียงกันในทางความคิด และผ่านระบบความคิดในเรื่องความสัมพันธ์ทางอำนาจ ซึ่ง “การรับรู้กฎหมาย” นั้นเป็นทฤษฎี หรือแนวความคิดที่มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายที่มีอยู่ในสังคมหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้อง หรือเชื่อมโยงอย่างไรกับบุคคลที่อยู่ในสังคมที่มีกฎหมายนั้นๆ อยู่ โดยศึกษาว่าประชาชนเหล่านั้นมีสิ่งที่ถูกผลักดันออกมาจากจิตใจของแต่ละบุคคล มีความรู้สึก ความคิด ซึ่งก็คือมีการรับรู้อย่างไรเกี่ยวกับกฎหมาย การประพฤติปฏิบัติตนในความเป็นจริงมีความสอดคล้องกับกฎหมาย

ผลการวิจัยการเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การปล่อยโคมลอย และจำนวนครั้งที่ปล่อยโคมลอย พบว่าระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย เพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน เคยปล่อยโคมลอยกับไม่เคยปล่อยโคมลอยไม่แตกต่างกัน และเคยปล่อย 1 ครั้ง กับเคยปล่อยมากกว่า 1 ครั้งไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับदनัย ไชโยธา (2546) ที่กล่าวว่า ประเพณี หมายถึง แบบความคิด ความเชื่อ การกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผนที่กระทำในโอกาสต่างๆ ลักษณะสำคัญของประเพณีคือ สิ่งปฏิบัติเชื่อถือมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบต่อกันมาให้เป็นมรดกที่ผู้เป็นทายาทจะต้องรับไว้และปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ซึ่งเป็นที่ยอมรับของส่วนร่วม จึงทำให้ทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การปล่อยโคมลอย และจำนวนครั้งที่ปล่อยโคมลอยไม่แตกต่างกันเลย

นำประเด็นที่สำคัญจากผลการวิจัยเชิงปริมาณมาอภิปรายผลแยกตามแต่ละด้านของทัศนคติ และการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย ดังนี้

1. การควบคุมไปถึงขั้นของการผลิต ให้เป็นไปตามมาตรฐานการผลิต ซึ่งผ่านการสำรวจ วิเคราะห์มาแล้วว่าปลอดภัยเพียงพอ เห็นได้จากการที่ได้กำหนดขนาดและรูปแบบในรายละเอียดที่ ชัดเจน ซึ่งได้แก่ ปริมาตร เส้นผ่านศูนย์กลาง ความสูง ชนิดและน้ำหนักของวัสดุและเชื้อเพลิง ระยะเวลาการเผาไหม้ แหล่งผลิต ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ทำ/ผู้ผลิต โดยในส่วนของข้อกำหนดห้ามวาง หรือผูกติดพลู ดอกไม้ไฟ หรือสิ่งอื่นใดไปกับโคมลอยซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ ในส่วนนี้มีความเหมาะสมนำไปสู่วัตถุประสงค์การป้องกันและลดความเสี่ยงฯ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำสั่ง หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ที่กำหนดให้ออกประกาศจังหวัด ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ขนาดและจำนวนของโคมลอย โคมลควัน ฯลฯ ที่จุดและ ปล่อยขึ้นไปสู่อากาศ ซึ่งในแนวทางการออกประกาศจังหวัดแนบท้ายหนังสือกระทรวงมหาดไทย (ด่วน ที่สุด) ที่ มท.0307.4/ว 3539 แนะนำให้กำหนดชนิด ขนาด จำนวนต้องให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม โดย คำนึงถึงแหล่งการผลิตวัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น มาตรฐานการรับรองจากหน่วยราชการ การใช้วัสดุต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ มิให้กำหนดตามความต้องการของกลุ่มบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์ โดยขาดการละเอียดถึงผลกระทบต่อความเสียหายหรือผลร้ายที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชน แต่มีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ จำนวนหมายถึง จำนวนการจุดและปล่อยต่อ 1 สถานที่ใน 1 วัน หรือใน 1 เวลาสถานที่จุดหรือปล่อย หากผู้จัดจำหน่ายหรือผู้จำหน่ายนำโคมลอย โคมลควันที่ไม่ได้ ผลิตในประเทศไทยและไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น ก็เป็นช่องว่างในส่วนนี้ ซึ่ง ไม่ได้เป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงฯ ได้รอบด้านอย่างที่ควรต้องเป็น

2. ช่วงเวลาและพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย เพื่อให้ปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสม ในแต่ละพื้นที่การจัดงานเทศกาล กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นๆ ไป สำหรับการปล่อยฯ นอกพื้นที่เสี่ยง เขตปลอดภัยในการเดินอากาศ บริเวณพื้นที่เสี่ยงอันตรายต่อการเกิดอัคคีภัย ต้องแจ้ง ล่วงหน้าให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งสอดคล้องกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ที่กำหนดให้ออกประกาศจังหวัด ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ กำหนดระยะเวลาในการจุดและปล่อยที่สอดคล้องกับระยะเวลาการจัดงานประเพณีและวัฒนธรรม ท้องถิ่น รวมถึงกำหนดสถานที่จุดและปล่อยโคมลอย โคมลควัน ฯลฯ ขึ้นไปสู่อากาศ ซึ่งในหลายจังหวัดได้ ส่งหนังสือแจ้งให้หน่วยงานและบุคลากรในสังกัดให้ทราบมาตรการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องนี้ เพื่อนำไปปฏิบัติตามประกาศจังหวัด หรือระหว่างที่รอการออกประกาศจังหวัด โดยแม้ว่ามีกำหนด ห้าม กำชับ ให้ปฏิบัติตามมาตรการ เตือนให้ระมัดระวัง แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามแห่ง ท้องถิ่นไว้เช่นเดิม ไม่ได้ต้องการทำลายหรือทำให้เสื่อมค่าลงไป

3. มาตรการที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและเห็นได้ว่าเป็น มาตรการหนึ่งที่ดี แต่กลับไม่ปรากฏให้เห็นว่าส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐอื่นๆ รวมถึงคำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 กำหนดให้ใช้มาตรการนี้เพื่อให้มีการควบคุมบังคับโดยตรงต่อ ผู้จำหน่ายด้วย โดยมาตรการของหน่วยงานอื่นดังกล่าวมักจะพุ่งเป้าไปที่ผู้ทำ/ผู้ผลิต ผู้จุดและปล่อยโคมล อยฯ เป็นสำคัญ ขณะที่วัฏจักรการปล่อยโคมลฯ ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องอีกหลายส่วน ได้แก่ ผู้จัดให้มี ผู้ส่งเสริม กิจกรรมการปล่อยโคมลฯ (ในทุกระดับ) ผู้จัดจำหน่าย ผู้จำหน่าย

4. การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์เป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามแนวทางและมาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงอันตรายจากการปล่อยโคลมลอยโคลมควัน รวมถึงมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการจุดและปล่อยโคลมลอย โคมควัน หรือวัตถุอื่นในทำนองเดียวกัน ในเนื้อหาของการประชาสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น ได้ชี้ให้เห็นการจุดและปล่อยโคลมลอย โคมควันเป็นปัญหาที่รุนแรงขึ้น เพราะก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต ใน 3 ชั้น ชั้นแรกคือ เสียหาย “ทันที” จากอัคคีภัย ไฟไหม้บ้านเรือนหรือป่าไหม้ ไฟฟ้าดับ เสียทรัพย์สิน เสียชีวิต ชั้นที่สองคือ เสียหาย “ต่อเนื่อง” จากอุบัติเหตุต่อเครื่องบิน ทำให้เสียหายต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยทางการบินและการจราจรทางอากาศของประเทศไทย ชั้นที่สามคือ เสียหาย “ขั้นวิกฤติ” จากอุบัติเหตุ ทำให้ประเทศถูกลดระดับความน่าเชื่อถือ การท่องเที่ยวหยุดชะงัก ไปจนถึงเกิดวิกฤติขั้นรุนแรง จึงได้กำหนดแผนประชาสัมพันธ์รณรงค์เชิงป้องกันอันตรายและความเสียหายดังกล่าวข้างต้น ทางสื่อวิทยุท้องถิ่นด้วยสเปดโฆษณาทุกวันและบทความทุกสัปดาห์ไปยังประชาชนในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ 2559 เป็นต้น (หนังสือสำนักประชาสัมพันธ์เขต 2 ที่ นร.0212.031258 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2559 ส่งถึงผู้อำนวยการสถานีวิทยุท้องถิ่น)

5. การตรวจตราและเฝ้าระวังในสองระดับ คือ ระดับพิเศษ ซึ่งให้มีการตรวจตราและเฝ้าระวังพิเศษในระดับพื้นที่และระดับตรวจสอบควบคุม โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ใกล้สนามบินและจุดเสี่ยงที่เกี่ยวข้องและอาจเป็นอันตรายหรือเสียหายได้ง่าย ในช่วงเทศกาลและตลอดช่วงเวลาที่มีการจุดและปล่อยโคลมลอย โคมควันมาก กับในระดับปกติ ซึ่งมีการตรวจตราเฝ้าระวังปกติการณ์ กิจกรรมโดยทั่วไปครอบคลุมพื้นที่ที่มีหรืออาจมีการจุดและปล่อยโคลมลอย โคมควัน สิ่งที่สำคัญคือ ต้องมีแผนงาน ขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติการต่อไปเมื่อตรวจพบว่ามีจุดและปล่อยโคลมลอย โคมควันที่ฝ่าฝืนต่อคำสั่งประกาศ ข้อบัญญัติ มาตรการป้องกันอันตรายและเพื่อความปลอดภัยในเรื่องนี้ ทั้งนี้นอกจากเป็นการดำเนินการเชิงป้องกัน เชิงแก้ปัญหาเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ยังช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ทั้งนี้จากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย นักวิชาการ และนักข่าวหลายท่านได้สะท้อนข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ในเรื่องนี้ไว้ว่า ประชาชนอาจไม่ทราบ ไม่เข้าใจ ไม่เกรงกลัว กฎเกณฑ์และบทลงโทษที่มีอยู่ของกฎหมายและมาตรการเพื่อความปลอดภัยต่างๆ ที่ผ่านมาและแม้กระทั่งในปัจจุบัน ตัวอย่างหนึ่ง คือ ประกาศเทศบาลนครเชียงใหม่ เรื่อง “ขอให้ระมัดระวังในการปล่อยโคลมควัน/โคลมลอย (โคมไฟ) และการเล่นจุดดอกไม้เพลิง” สำหรับช่วงงานประเพณีเป็งเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 12-15 พฤศจิกายน 2559 ออกโดยนายกเทศมนตรีเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2559 เป็นไปในลักษณะของการขอความร่วมมือจากพี่น้องประชาชน (ทั้งตอนต้นและตอนท้ายของประกาศฯ) ขอให้เพิ่มความระมัดระวัง ขอให้ปฏิบัติตามคำแนะนำ ไปจนถึงขอให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของการจุดและปล่อยโคลมควัน/โคลมลอยดังที่ระบุไว้ในประกาศจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งบัญญัติข้อห้ามไว้อย่างเข้มงวด และมีโทษจำคุกและปรับทางอาญา รวมถึงความรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาของผู้ก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าในกรณีใดๆ ดังนั้นประกาศเทศบาลนครเชียงใหม่นี้อาจทำให้ไม่แน่ใจว่า มุ่งหมายเพียงแค่ว่าขอความร่วมมือให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวในท้องถิ่นเทศบาลปฏิบัติตามคำแนะนำ หรือในอีกทางหนึ่งคือ จะบังคับใช้กฎหมายและเงื่อนไขเพื่อให้เกิดการจับกุม สืบสวน สอบสวน ลงโทษดังกล่าวข้างต้น

ตามแนวทางของประกาศจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อให้สอดคล้องกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ซึ่งมุ่งหมายป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการจุดและปล่อยโคมลอย โคมควัน หรือวัตถุอื่นในทำนองเดียวกันอย่างจริงจัง ระหว่างสองทางนี้ก่อให้เกิดผลที่ต่างกันจากการบังคับใช้กฎหมายและเงื่อนไข ในทางแรกของการขอความร่วมมือจากประชาชน ทำให้คาดการณ์ได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจ ไม่เกรงกลัวกฎหมาย มาตรการเพื่อความปลอดภัยต่างๆ และบทลงโทษผลที่ตามมาคือ ไม่ได้ส่งผลในเชิงพฤติกรรมของประชาชน ไม่ได้เป็นลดความเสี่ยงและอันตราย ตลอดจนตัวเลขการเกิดเหตุการณ์โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลแม้ว่าจะมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โดยหลายภาคส่วนในเชิงรุกเกี่ยวกับการกำหนดให้ใช้โคมลอยตามมาตรฐาน ให้ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนทราบ รับรู้จนเกิดความตระหนัก ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายจากอค์ศภัยและมีความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุร้ายแรงและผลกระทบร้ายแรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน สาธารณูปโภค อากาศยาน ระบบการเดินอากาศ ฯลฯ จากการปล่อยโคมฯ รวมถึงมาตรการด้านความปลอดภัยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 และการฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำคุกและปรับ

แม้ว่าภาครัฐมีมาตรการให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง แต่ที่ผ่านมามีปัญหาจากการที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือเอาผิดลงโทษได้อย่างจริงจัง เนื่องจากโดยสภาพและพฤติการณ์ของการปล่อยโคมต่างๆ มีผู้คนจำนวนมากปล่อยโคมฯ ในพื้นที่ต่างๆ กัน เวลาต่างๆ กัน ด้วยโคมชนิด ขนาดและสีเดียวกัน จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งใดก็ตาม การสืบสวน สอบสวนต้องระบุผลเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น อค์ศภัยต่อทรัพย์สิน ความเสียหายต่ออากาศยาน เป็นต้น ระบุโคมที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ระบุตัวผู้กระทำ นั่นคือ พิสูจน์ความผิดจนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นไปที่ยาก เพราะยากที่จะรู้ว่าโคมฯ อันไหน โคมฯ ของใครที่ไปก่อให้เกิดความเสียหายนั้นๆ เมื่อไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายหรือเอาผิดลงโทษได้อย่างจริงจัง แม้จะประกาศเตือนอย่างจริงจังโดยชี้ให้เห็นว่าเมื่อโคมลอยถูกดูดเข้าไปในเครื่องยนต์จะทำให้เครื่องยนต์ระเบิดและส่งผลให้เครื่องบินตกได้ เป็นการทำลายเครื่องบินระหว่างบริการ หรือการกระทำใดๆ ที่ทำให้เครื่องบินเสียหายจนไม่สามารถบินได้หรือเป็นเหตุให้เกิดอันตราย ต้องระวางโทษประหารชีวิต มีโทษจำคุกและโทษปรับสูงก็ตาม หน่วยงานต่างๆ จึงทำได้แค่การขอความร่วมมือจากประชาชน

ในปัจจุบันคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 จะมุ่งเน้นไปที่การห้ามจุดและปล่อยหรือกระทำการอย่างใดเพื่อให้โคมลอย โคมควัน ฯลฯ ขึ้นไปสู่อากาศ ซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นความผิด หากไม่เข้าข่ายกเว้นของการได้รับอนุญาต ต้องรับโทษตามกฎหมาย ซึ่งแม้จะพิสูจน์ความผิดง่ายขึ้น โดยไม่ต้องไปคำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นก็ตาม แต่หากไม่เป็นที่ประจักษ์ ก็ไม่ง่ายที่จะสืบสวน สอบสวนหาตัวผู้กระทำการปล่อยโคมลอย โคมควันขึ้นสู่อากาศและเป็นความผิด

นอกจากนี้ยังขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับคนต่างท้องถิ่น นักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งอาจไม่ทราบกฎหมายและมาตรการห้ามหรือมีข้อจำกัดการปล่อยโคมลอยในพื้นที่ที่จัดงานที่มีการปล่อยโคม ขาดการบังคับใช้กฎหมาย จากการทำมีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายจำนวนมากเพื่อประโยชน์ทางการค้าและหากำไร อันที่จริงแล้วพึงต้องกำหนดโทษและให้มีการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้จัดให้มี ผู้ส่งเสริมกิจกรรมการปล่อยโคมฯ (ในทุกระดับ) ผู้จัดจำหน่าย ผู้จำหน่าย รวมทั้งผู้ผลิต/ผู้จัดทำโคมลอย (โคมไฟ) โคมควัน เพราะเข้าข่ายเป็นผู้มีส่วนทำให้เกิดความเสี่ยงต่ออันตรายและ

ความเสียหาย ไปจนถึงมีส่วนก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายซึ่งผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาริน เจริญศิลป์ (2552) ศึกษาเรื่องการรับรู้กฎหมายและบทบาทของกฎหมายในการดำรงชีวิตของคนพิการ ในแง่ที่หากไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในทางปฏิบัติ และสังคมยังมีเจตคติทางลบและมีการเลือกปฏิบัติ กฎหมายย่อมไม่อาจบังเกิดผลได้อย่างแท้จริง จึงควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรู้กฎหมายและการใช้สิทธิในด้านต่างๆ ให้มากขึ้น รวมทั้งยกระดับจิตสำนึกและเจตคติของผู้คนในสังคม เพื่อเป็นก้าวสำคัญที่จะทำให้มีการบังคับใช้ตามกฎหมายและได้รับความเสมอภาคโดยเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ภาครัฐและราชการส่วนท้องถิ่นอาจอาศัยอำนาจตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ออกมาตรการเพิ่มเติมจำกัดกิจกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องข้างต้น ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันและรักษาความปลอดภัยและการอื่นใด เพื่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะภาคส่วนที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. กฎหมายพึงต้องกำหนดโทษและให้มีการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้จัดให้มีผู้ส่งเสริมกิจกรรมการปล่อยโคมฯ (ในทุกระดับ) ผู้จัดจำหน่าย ผู้จำหน่าย รวมทั้งผู้ผลิต/ผู้จัดทำโคมลอย (โคมไฟ) โคมควัน เพราะเข้าข่ายเป็นผู้มีส่วนทำให้เกิดความเสี่ยงไปจนถึงมีส่วนก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหาย โดยสร้างข้อจำกัดการแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าและธุรกิจเป็นสำคัญ

3. ควรให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกพื้นที่โดยประกาศเป็นกฎหมายที่จะบังคับใช้ได้ตลอดไปมิใช่ออกมาใช้เฉพาะช่วง เพื่อให้สังคมเห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและความเข้มงวดจริงจังของผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนร่วมด้วย

4. มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งสื่อสังคมออนไลน์และสื่อดั้งเดิมเพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนค่านิยม ทศนคติและความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยมุ่งเน้นความเสี่ยง อันตราย และความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความสงบสุข ความเป็นระเบียบ ความปลอดภัยของส่วนรวมให้ลดทอนแนวคิด ภาพ ข้อความ ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการปล่อยโคมลอยไปสู่การนำเสนอการประกาศห้ามและมาตรการต่างๆ ด้านความปลอดภัยแทน

5. หากไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในทางปฏิบัติ และสังคมยังมีเจตคติทางลบและมีการเลือกปฏิบัติ กฎหมายย่อมไม่อาจบังเกิดผลได้อย่างแท้จริง จึงควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรู้กฎหมายและการใช้สิทธิในด้านต่างๆ ให้มากขึ้น รวมทั้งยกระดับจิตสำนึกและเจตคติของผู้คนในสังคม เพื่อเป็นก้าวสำคัญที่จะทำให้มีการบังคับใช้ตามกฎหมายและได้รับความเสมอภาคโดยเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในการออกกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย
2. ควรทำการศึกษาทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนในภาคเหนือต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย
3. ควรทำการศึกษาความต้องการของประชาชนในการออกกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอยโดยแยกตามสถานที่ปล่อยโคมลอยในภาคเหนือ อาทิเช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย ฯลฯ
4. ควรทำการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอยในประเทศอื่นๆ ซึ่งมีประเพณีที่คล้ายๆ กัน